

YARATICILIK

KOÇ OKULU, İLKOKUL
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK
DANIŞMA BÖLÜMÜ
VELİ BÜLTENİ
MAYIS 2022

Yaratıcılık, "olmayan bir şeyi hayal edebilme, bir şeyi herkesten farklı yollarla yapabilme ve yeni fikirler geliştirebilme yeteneği" olarak tanımlanıyor. 21. yüzyılda teknolojinin ve bilimin ilerlemesiyle artık bilgiye daha kolay ulaşılabilmektedir. Çoğu pedagoji uzmanı okulların şu dört şeyi öğretmeye başlanması gerektiğini savunuyor: Eleştirel düşünce, iletişim, iş birliği ve yaratıcılık. Kabaca ifade edecek olursak, okullar teknik becerileri ikinci plana alıp genel amaçlı yaşam becerilerine ağırlık vermelidir. Yeni çağın yükselen değeri, yeni şeyler üretebilmek ve yapılmayanı yapabilmekten, yani yaratıcılıktan geçiyor. Bilim ve teknolojinin ilerlemesi, ülkelerin refah ve mutluluğu da buna bağlı. Bu nedenle, daha yaratıcı bir nesil yetiştirmek eğitim sistemlerinin de vazgeçilmezi haline geldi.

Bu bültenimizde yaratıcılık konusunu ele aldık. Çünkü yaratıcılık geliştirilebilen ve çocuğun hayatını her yönüyle olumlu etkileyen bir özelliktir. Aileden başlayarak, çocuklara yaratıcılıklarını geliştirebilecekleri ortamların sunulması önemlidir. Okulun kazandırdığı beceriler de çocuğun yaratıcılık becerilerini zenginleştirir. Yaratıcılık eğitimi almak çocukların;

- Hayal güçlerini geliştirmelerini,
- Daha fazla araştırma ve deney yapmalarını,
- Yeni ve değişik buluşlar ortaya koymalarını,
- Karşılarına çıkan fırsatlardan yararlanmalarını,
- Olay ve durumlara karşı farklı bakış açıları geliştirmelerini,
- Bir konu üzerinde ilgi ve dikkatlerini uzun süre tutabilmelerini,
- Ayrıntılara dikkat ederek yanlış ve eksiklerini hissedebilmelerini,
- Karşılaştıkları güçlükleri yenmek için yeni çözüm yolları bulmalarını,
- Kendilerine güvenen, kendilerini geliştiren ve bağımsız olabilen kişilikler geliştirebilmelerini,
- Kendilerini yalnız bugün için değil, yarın için de hazırlayabilmelerini,
- Yeni yaşantıları denemeye cesaret etmelerini sağlar.

DOĞRU BİLİLEN YANLIŞ: YARATICILIK DOĞUŞTANDIR ...

Yaratıcı olmayan birey yoktur. Gerçekten isteyen herkes yaratıcı olabilir. Eğer tersini düşünüyorsanız, demek ki şimdiye kadar yaratıcılığınız az ya da çok ketlenmiş, engellenmiş ya da dondurulmuştur.

Yaratıcı olmanın birçok yolu vardır. Her birimiz kendi yeteneklerimizi bilir ve bu alanda çaba gösterirsek, sabırla çalışırsak yaratıcı olabiliriz. Bu tabii ki her zaman tüm dünyanın bizi tanınması anlamına gelmez ama yaratıcı bir yaşam sürmenin ruhsal tatminini yaşarız.

ÇOCUKLARDA YARATICILIĞIN GELİŞİMİ

Çocuklar her yaş döneminde, farklı farklı yaratıcılık örnekleri sunarlar. Bizler de yetişkinler olarak, onların yarattıkları durumları bazen hayretle izler, bazen ise fark etmeyiz. Peki hangi yaş döneminde hangi özellikler göze çarpar, yaratıcılık özelliği nasıl fark edilir?

Okul Öncesi Dönem:

- Bu dönem çocuğun duyu organlarıyla dış dünyayı keşfettikleri, her gün yeni kavramlarla karşılaştıkları dönemdir. Bu dönem çocuğu meraklıdır ve her türlü uyarana açıktır.
- Dil öğrenmeye başlaması ile birlikte, hayal dünyası zenginleşir, başka anlamlar kazanır. Hayali oyunlar ve kahramanlar çocuğun dünyasını zenginleştirir.
- Bu dönemde, yaratıcılığa ait becerileri, daha çok somut olaylar üzerinden görürüz. Bu da en çok oyun oynama davranışında gözlenir. Seçilen oyuncakla kurulan oyunlar, rol paylaşımı, oyunun başlaması, bitişi gibi süreçler çocuğun yaratıcılığı hakkında fikir verebilir.
- Değişik nesnelere oyuncak gibi kullanma, kendi kendine icatlar, uygulamalar, buluşlar yapma da bu dönem çocuklarının yaratıcılık sergiledikleri alanlardır.

Okul Çocukluğu Dönemi:

- Bu dönemde yaratıcılık becerileri, yavaş yavaş soyut alanlara kaymaya başlar. Okulun kazandırdıklarıyla çocuğun yaratıcılık becerileri zenginleşir.
- Araştırma, proje gibi ödevlerde kendilerini ortaya koymaya başlarlar.
- Etraflarındaki yeniliklerle ilgilenir ve sorgularlar. Olup bitene dair yorumlar yaparlar ve daha sonraki zamanlarda bundan yararlanırlar.

YARATICILIĞIN ORTAYA ÇIKMASINI ENGELLEYEN ANNE-BABA TUTUMLARI

Hiçbir anne-baba bilinçli olarak çocuğunun bir yetisini engellemez. Bazen doğruluğuna inandığımız yaklaşımlarımızın, olumsuz etkileri olabilir. Peki nedir bu yaklaşımlar?

Çocuğun;

- Merak güdüsünün uyarılmaması, soru sormasının engellenmesi,
- Fikrini belirtmesine, izlenimlerini anlatmasına izin verilmemesi,
- Sıkı disiplin altına alınması,
- Oyunlarına müdahale edilmesi,
- Yaptığı resim, faaliyet ve projelerin eleştirilerek "Doğrusu budur." denmesi,
- Hayal dünyasıyla alay edilip küçümsenmesi,
- İlgisi ya da yeteneği olmadığı bir yönde zorlanması, baskı yapılması,
- Yetişkin gibi düşünmesinin beklenmesi,
- Yarış içine sokulması, hep başarının vurgulandığı bir ortam yaratılması,
- Mükemmeliyetçi yetiştirilmesi,
- Yanlış yapmaktan, yenilmekten ve alay edilmekten korkması,
- Kendiliğinden oluşan öğrenme ortamlarından yararlanması için yol gösterilmemesi.

YARATICILIĞI GELİŞTİRMEK İÇİN AİLE NELER YAPABİLİR?

Yaratıcılığın, doğumdan itibaren çevre koşullarının etkisiyle şekillendiğini düşündüğümüzde aşağıdaki noktalara dikkat etmeliyiz.

- Her şeyden evvel çocukların yaratıcılıkları ile yetişkinleri zorlayabildiklerini unutmayın.
- Bebeklikten itibaren onları farklı uyaranlarla tanıştırmaya çalışın.
- Sadece hazır oyunları satın almayın, evde var olan malzemelerden yeni oyunlar üretmesini teşvik edin.
- Yaptığı çalışmalarda mümkün olduğunca az müdahale edin.

Özellikle merak duygusunun canlı tutulması ve hayal dünyasının daha da gelişmesi için George Bernard Shaw'ın şu sözünü aklımızdan çıkarmayalım:

Bazı insanlar her şeyi olduğu gibi görür ve 'Neden?' diye sorarlar. Bense her şeyi asla olmadığı biçimde hayal eder ve 'Neden olmasın?' diye sorarım.

KAYNAKLAR

- Ataman, A. (1993). Yaratıcılık ve Eğitim, Türk Eğitim Derneği Yayınları
- Egemen, A., Yılmaz, Ö., & Akil, İ. (2004). Oyun, oyuncak ve çocuk.
- Harari, Y., N. (2018). 21. Yüzyıl İçin 21 Ders (Eğitim). Çev: Sıral S., İstanbul: Kolektif Yayınevi, s: 241
- Sungur N. (1997). Evrim yayınları Aile ve Çocuk Dizisi, 2. Basım, Kasım
- Kara, Ş., Şençipek, S. (2015). Yaratıcı Çocuk Yetiştirmede Problemler ve Çözüm Önerileri . Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi , 6 (2) , 90-97 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/aduefebder/issue/33904/375316>
- Karaosmanoğlu, G., & Adıgüzel, Ö. (2017). Yaratıcılık engellerinin yaratıcı drama ile fark edilmesine yönelik bir araştırma. Yaratıcı Drama Dergisi, 12(1), 87-104.